

ONZE-LIEVE-VROUW OF MOEDER VAN GOEDE RAAD, EEN BIJDRAGE TOT DE RELIGIEUZE NUMISMATIEK

Luc Van Eeckhoudt

De eremieten van Augustinus, in 't kort de augustijnen, hebben in onze streken vooral in de 17de en 18de eeuw de verering tot Maria gepromoot en dit op bijzondere wijze¹. Zoals de redemptoristen Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand en de karmelieten Onze-Lieve-Vrouw van de Karmel of van het Scapulier propageren, zo hebben de augustijnen hun Maria's uit Italië hier in onze gewesten bekendheid gegeven.

De augustijnen vereren in het bijzonder twee typen van de Heilige Maagd, zijnde Onze-Lieve-Vrouw van Goede Raad (ex Genazzano)² en Onze-Lieve-Vrouw (van de Riem) van Troost³ (ex Bologna). Deze twee Maria's vonden we in al hun kloosters, kerken en colleges afgebeeld en de devotie tot deze Madonna's kende in onze streek onder hun impuls vrij groot bijval.

Zo ontstonden kleine afbeeldingen van deze Lievevrouwen die als herinnering aan een bedevaart door de gelovigen werden meegenomen: santjes, prentjes en medailles. Bedevaartsvaantjes, een typisch volksdevotie-element uit onze streken met de afbeelding van Onze-Lieve-Vrouw of Moeder van Goede Raad ben ik nooit tegengekomen⁴.

---

¹ Zoals bijvoorbeeld te Tienen door P. Bartholomeus de los Rios y Alarcon (1580-1652), dé grote Maria-apostel: Luc VAN EECKHOUDT, *De Augustijnen-Eremieten te Tienen (1615-1796). Sint-Barbarakerk, -college en -klooster*, in: *Oost-Brabant*, 2003, p. 57.

² Georges DILLON, *La Vierge Mère de Bon Conseil*, Lille, 1885.
J. VAN DE RAKT OESA, *Moeder van Goeden Raad*, Brugge, 1947.
Czar Emmanuel ALVAREZ OSA, *Sanctuary of our Mother of Good Counsel*, Genazzano, z.p., z.d.

³ Op 4 september is het de feestdag van Onze-Lieve-Vrouw van Troost en dit wordt heden nog plechtig gevierd in de augustijnse kloosters. Die dag wordt een bijzondere Maria-liturgie gevolgd.

⁴ Renaat VANDERLINDEN, *Mariabedevaartvaantjes. Volksdevotie op 1175 vaantjes*, Brugge, 1988.

Onze-Lieve-Vrouw van Goede Raad, Italiaans prentje (ets), 19de eeuw (11 x 7,7 cm)

Tijdschrift Onze-Lieve-Vrouw van Goede Raad, uitgegeven door de Paters Augustijnen van België. Titelpagina van de eerste jaargang (1914) nummer 1.

In deze bijdrage willen we even blijven stilstaan bij de afbeeldingen van een van deze twee typen Maria's op medailles, namelijk de Onze-Lieve-Vrouw of Moeder van Goede Raad⁵.

Van al de medailles die wij hier in Vlaanderen hebben kunnen vinden, zowel deze die alhier werden vervaardigd en verspreid als van de import-medailles hebben we gepoogd een catalogus te maken en deze in verschillende hoofdstukken onder te brengen. Dit type van Maria-afbeelding blijft in elk geval in de medaillewereld een vrij zeldzame item. Uiteindelijk hebben we er maar eentje met Nederlandstalige tekst teruggevonden, de andere medailles (ruim twintig) kennen Franstalige, Duitse, Latijnse of Italiaanse opschriften. Ik heb hier geen enkele medaille teruggevonden met Spaans of Engels opschrift. Nochtans hebben die hier ook bestaan, daar de augustijnerorde een internationale orde⁶ is circuleerden deze medailles de wereld rond. Het is pas bij recentere studie van deze religieuze numismatiek en met al deze gegevens voor ogen, dat ik mijn catalogering heb kunnen aanpassen en verfijnen. Zo hebben we deze medailles kunnen onderbrengen in meerdere hoofdstukken, dit voortgaand op de afbeelding van de keerzijde. De voorzijde bevat steeds de afbeelding van Moeder van Goede Raad.

Indeling

1. De typisch augustijnse medailles met op de keerzijde een typische tekst of een afbeelding van een augustijnse heilige zoals de Heilige Rita⁷, de Heilige Nicolaas van Tolentijn⁸ of de Onze-Lieve-Vrouw van Troost.
2. De bedevaartsmedaille met de vermelding van Genazzano of Roma of met een afbeelding van de paus zoals Pius XI de grote Maria-vereerder.
Hoofdstukken 1 en 2 kunnen we ook samenvoegen tot één hoofdstuk: "typisch augustijns".
3. De scapuliermedaille⁹: deze medaille draagt aan de ene zijde de afbeelding van het Heilig Hart in borstbeeld en de andere zijde Moeder van Goede Raad. Deze medaille samen met de Rita-medaille waren bij ons het meest verspreid. De scapuliermedaille is sinds het pauselijk decreet, afgekondigd door paus Pius X op 16 december 1910, zeer populair geworden. Paus Leo XIII heeft in de Litanie van Onze-Lieve-Vrouw, Moeder van Goede Raad eraan toegevoegd.

In de augustijnse familie kreeg deze medaille aan de keerzijde steeds de Moeder

---

⁵ We kennen meerdere devotieboekjes, allen in klein formaat zoals: *Godvruchtige vereniging van O. L. Vr. van Goeden Raad*, Paters Augustijnen Gent, 1942; *Handboekje der Gebedsactie van O. L. Vrouw van Goeden Raad. Voor Maria nooit genoeg*, Gent, 1952.

⁶ Brian LOWERY OSA, e.a., *The Augustinians (1244-1994)*, Roma, 1995.

⁷ Luc VAN EECKHOUDT, *De Rita-verering bij de Paters Augustijnen te Gent*, in: *Ons Heem*, 2003, nr. 4, p. 2-13.

⁸ Luc VAN EECKHOUDT, *De verering van Nicolaas van Tolentijn (1305 - Jubeljaar 2005). Een vermaarde volksheilige in Vlaanderen*, in: *Ons Heem*, 2004, nr. 3 p. 17-33.

⁹ Jos PHILIPPEN, *De Scapuliermedaille. Een bijdrage tot de Religieuze Numismatiek*, in: *Jaarboek EGMP*, 1985, p. 209-225.

**MOEDER
VAN GOEDE RAAD**

GEBED
TOT O. L. VROUW VAN GOEDE RAAD

Zeer glorieijke Maagd Maria, door de Eeuwige Raad uitgekozen om te zijn de Moeder van 't mensgeworden Woord, de Schatbewaarster van de goddelijke genaden en de Voorspreekster van de zondaars, al ben ik de minst waardige van uw dienaars toch neem ik m'n toevlucht tot U, opdat Gij U gewaardigt mijn Geleidster en mijn Raad te zijn in dit dal van tranen. Verkrijg voor mij door het allerkostbaarst Bloed van uw Goddelijke Zoon de vergiffenis van m'n zonden, de zaligheid van m'n ziel en de middelen om daartoe te geraken. Bekom voor de H. Kerk de zegepraal over haar vijanden en de verbreiding van 't Rijk van Jezus-Kristus over heel de aarde. Amen.

(500 dagen aflaat).

Laat U inschrijven in de Gebedsactie van O. L. Vrouw van Goede Raad bij de E.E. PP. Augustijnen. Ook Uw overleden Dierbaren kunt U laten inschrijven. Zij worden daardoor eeuwigdurend deelachtig aan alle HH. Missen der Gebedsactie.

Met kerkelijke goedkeuring.

Gekroonde Moeder van Goede Raad, bidprentje (11,6 x 7,1 cm)

Moeder van Goede Raad (links, met baroklijst) en Onze-Lieve-Vrouw van de Riem van Troost (rechts, met rococolijst), olie op doek, Augustinuskerk Würzburg

van Goede Raad mee. Ik heb geen kennis van een scapuliermedaille met Onze-Lieve-Vrouw van de Riem van Troost.

4. Heiligenmedailles, nl. de afbeelding van een heilige op de keerzijde zoals Sint-Jozef, Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes... en andere heiligen.

We hebben ook oog voor de vorm (ovaal, rond, achthoekig of gekarteld) en de materie, de verschillende metalen waaruit deze medailles werden geperst, gegoten of geslagen (koper, aluminium, wit metaal).

Het was niet makkelijk om deze medailles in verzamelingen terug te vinden. Zij waren veelal gesorteerd onder paus-medailles, Heilig Hart, Nicolaas van Tolentijn of andere Maria's en de verzamelaars waren eigenlijk verrast ook een Moeder van Goede Raad of een Onze-Lieve-Vrouw van Troost in hun collectie te hebben. Omdat er zoveel Maria-medailles zijn neemt men nogal makkelijk de andere zijde als hoofdzijde om zo eenvoudiger per onderwerp te kunnen catalogeren. De typica, zowel van Moeder van Goede Raad als de andere augustijnse madonna, de Onze-Lieve-Vrouw van (de Riem van) Troost zijn weinig bekend. Deze bijdrage wil hieraan verhelpen.

De “Moeder van Goede Raad”

De Onze-Lieve-Vrouw van Goede Raad, of beter gekend als Moeder van Goede Raad is een fresco¹⁰ die zich bevindt op een oorspronkelijke buitenmuur van een kerk in opbouw in het Italiaanse stadje Genazzano, zo'n vijftig kilometer van Rome. Op wonderbare wijze is deze Madonna daar toe gekomen vanuit Scutari (overzijde van de Adriatische Zee: Albanië). Met de Turkse veroveringen aldaar omstreeks het midden van de vijftiende eeuw, vluchtten vele mensen uit hun land en zo geschiedde het ook met de Lieve-Vrouw die aldaar werd vereerd onder de titel van “Goede Raad”. Bij de feestdag van Genazzano op zaterdag 25 april 1467 in de namiddag, gebeurde er iets zeer merkwaardigs. Plots verscheen deze Moeder Maria op de muur van de kerk die de vrome dame Petruccia aldaar bouwde en onafgewerkt was bij gebrek aan financiële middelen. Een wonder! Deze Madonna was door de engelen, op een witte wolk, omgeven door hemelse muziek¹¹ gebracht van over de zee van Scutari naar Genazzano waar plots alle klokken vanzelf begonnen te luiden. Deze Maria werd erkend door enkele bedevaarders van Scutari met het vreemde verhaal dat Maria bij hen was vertrokken, gedragen door de engelen en nu blijkbaar hier was toegekomen. Dit wonderse nieuws werd weldra verspreid over heel Italië en veel verder en Genazzano werd een zeer belangrijk bedevaartsoord, de financiën stroomden binnen en de kerk ter ere van deze Maria kon verder worden afgebouwd en verrijkt. Pausen hebben deze Maria-devotie gepromoot, vooral paus Pius XI in 1924 en paus Pius XII¹². Dit heiligdom werd reeds in 1356 geschonken aan de paters augustijnen. Vandaar de grote verspreiding via deze orde.

¹⁰ Deze fresco is op vele prentjes door de eeuwen door overal verspreid geweest, zie Georges DILLON, o.c., p. 75 en 189 e.v. (kopies).

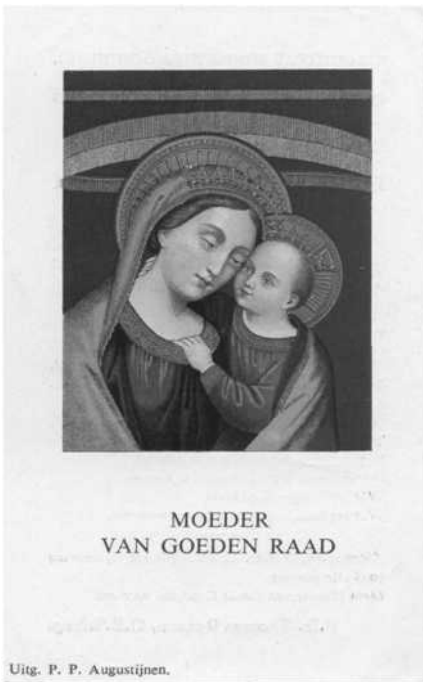
¹¹ Georges DILLON, o.c., p. 67-68.

¹² A. VAN DEN BORN OESA, *Handboekje der gebedsactie van O.L.Vrouw van Goede Raad*, Gent, 1952, p. 8.

Kantprentje van Moeder van Goede Raad, 1880 (11,7 x 7,7 cm)

Bidprentje van Moeder van Goede Raad, Gent, 1951 (11 x 7 cm)

Het beeld werd door de paus gekroond op 17 november 1682. De zalige Stafanus BELLESINI, augustijn (1774-1840) was een vurige verspreider van deze verering¹³. Zijn schamele kamer en bidplaats zijn in het klooster aldaar nog steeds te bezichtigen.

In 1743 keurde paus Benedictus XIV de Broederschap van Onze-Lieve-Vrouw van Goede Raad goed¹⁴. In Gent bestond de verering van Onze-Lieve-Vrouw van Goede Raad reeds vanaf 1850 in de Sint-Stefanuskerk. Dit Broederschap werd er plechtig heringericht in 1904¹⁵. In de augustijnenkerk te Argenteuil (Ohain) werd een godvruchtige verering van Onze-Lieve-Vrouw van Goede Raad opgericht op 1 november 1904 en te De Haan (aan zee) op 15 augustus 1905¹⁶. Sinds 1914 bestaat er zelfs een driemaandelijks tijdschrift dat geheel aan dit broederschap gewijd was¹⁷.

In het standaardwerk van Henri MAHO, *La Belgique à Marie*¹⁸ vinden we een hele reeks Maria-oorden waar deze Lievevrouw vereerd wordt.

Deze mooie vrome legende doet ons onbetwist denken aan een ander “transport”-verhaal, dat van de Santa Casa, het Heilig Huisje van Loreto¹⁹, eveneens in Italië, dat ook op wonderbare wijze ginds is toegekomen en waar ook een zeer grote Mariadevotie bestaat.

Iconografie van Moeder van Goede Raad

Deze madonna is geschilderd in fresco op de muur van de kerk (thans binnenmuur). Alleen het centrale deel van deze fresco is zichtbaar doorheen het gouden schrijn dat ervoor is aangebracht. Het stelt Maria met Jezuskind voor, zoals op de Eleüsaïkoon²⁰. Het Kindje Jezus zit vooraan links, drie kwart uitgebeeld en omarmt zijn Moeder. We zien zijn kleine vingertjes nog net om de hals van zijn moeder verschijnen terwijl het zijn moeder aait.

Zijn linkerhandje vat de boord van het kleeft van zijn Moeder bij haar hals. Zowel de Moeder als het Kindje dragen een aureool. Deze veelkleurige fresco is getooid met een sierlijke platte kroon, zowel bij Moeder als bij Kind, afgewerkt met kleurrijke edelstenen. Beiden dragen ook een prachtig borstjuweel.

Deze fresco werd menigmaal gereproduceerd, al dan niet met de juwelen erop en zo verspreid over alle kloosters in de wereld.

¹³ A. VAN DEN BORN OESA, *Handboekje der gebedsactie...*, o.c., p. 34-35.

¹⁴ Bart SAS, *Augustijnen op de Pastorij*, Leuven, 1997, p. 298.

¹⁵ Bart SAS, idem, p. 298.

¹⁶ Bart SAS, idem, p. 297-298.

¹⁷ Bart SAS, idem, p. 300.

¹⁸ Henri MAHO, *La Belgique à Marie*, Bruxelles, 1930: zie ook in fine: Liste Alphabétique des Madonnes invoquées sous un titre spécial et noms des localités ou elles sont vénérées: N.-D. du Bon Conseil.

¹⁹ Henri MAHO, o.c., geeft in fine een lijst van plaatsen waar deze Lievevrouw in België vereerd wordt: N.-D. de Lorette.

²⁰ Niketas NITROPULOS, *Marienkonden*, Ettal, 1964, p. 21: Elëusa: die liebende Mutter des Herrn.

Over de kleuren van de kledij kunnen we enkel zeggen dat deze, typisch voor een fresco, zacht en broos zijn: licht blauw en rood en vaag geel (goud). De vele afbeeldingen die we de laatste jaren mochten ontwaren geven zowel Moeder als Kind weer in prachtige kleuren, die vaak fel afwijken van het origineel. Voor de numismatiek is dit van minder belang, heraldische kleuren worden op medailles weinig of niet weergegeven.

Heel typisch voor de augustijnenorde is dat in elke augustijnenkerk steeds deze twee madonna's aanwezig zijn. Een prachtig voorbeeld vonden we in de augustijnenkerk van Würzburg (Duitsland)²¹ waar deze twee Lievevrouwen in een wondermooie lijst (barok en rococo) werden uitgesteld (zijnde een van de enige kunstwerken die het bombardement van de stad op 16 maart 1945 hebben overleefd!). Doorgaans worden zij afgebeeld de ene op het linker altaar, de andere op het rechter altaar, en staande op het tabernakel.

De Onze-Lieve-Vrouw van de Riem van Troost²² is een heel andere augustijnse Lievevrouw. Deze gezeten Madonna deelt samen met het Kindje kleine riempjes uit, hierbij vaak geholpen door engeltjes, aan de Heilige Monica, Sint-Augustinus en andere personen. Deze riem dient om het kleed of het habijt vast te houden. Dit is heel typisch augustijns en werd op velerlei wijze uitgebeeld, ook in de numismatiek zoals op de keerzijde van de medailles van de H. Rita en H. Nicolaas van Tolentijn. Deze Lievevrouw is niet te verwarren met bijvoorbeeld de O.-L.-Vrouw van Troost van de nieuwe basiliek van Vilvoorde²³ of de verering te Brugge²⁴.

Classificatie van de medailles van Moeder van Goede Raad

Uiteindelijk hebben we 28 verschillende medailles kunnen samenbrengen die een goed overzicht geven van en representatief zijn voor de iconografie van Onze-Lieve-Vrouw van Goede Raad in al haar verscheidenheid. Deze medailles zijn in wit metaal, koper of aluminium. We hebben er geen gezien die geslagen zijn in geel koper, ook al kennen we er zo verschillende uit de 19de eeuw met een afbeelding van Onze-Lieve-Vrouw van (de Riem van) Troost. In rood koper hebben we er maar eentje aangetroffen.

Alle medailles zijn afgebeeld op schaal 3/2, behalve medaille 2 op schaal 5/4.

²¹ Hugo SCHNELL, *Augustinerkirche Würzburg*, z.d., afbeelding op kaft (achterzijde).

²² *Korte Beschrijving over den RIEM gedragen door de Kloosterlingen zoo mannen als vrouwen van het orden van den H. Vader Augustinus*, Gent, 1889.

Aflaten vergund aen het Aertsbroederschap van den Riem van O.L.V. van Troost van den H. Vader Augustinus en van de H. Moeder Monica, Gent, 1943.

Bart SAS, *Augustijnen ...o.c.*, p. 235: dit broederschap werd in de Nederlanden opgericht sinds de pauselijke bul van 27 mei 1630.

²³ Henri MAHO, o.c., p. 552: Chapelle des Carmelites. N.-D. de Consolation.

²⁴ H. STALPAERT, *Brugse Devotieprenten van Onze-Lieve-Vrouw*, Brugge, 1976, p. 192-197.

I. DE TYPISCHE AUGUSTIJNSE MEDAILLES

a. Moeder van Goede Raad, enkel met tekst

De oudste medaille die we terugvonden met een Vlaamse tekst op de keerzijde dateert vermoedelijk uit het begin van de 19de eeuw. Het is een medaille die een kransje afsluit (kleine paternoster) bestaande uit dertien maal een groot en een kleiner bolletje (Onze Vader en Weesgegroet). Dit is het kransje van Moeder van Goede Raad en was in gebruik bij de eremieten van Augustinus.

1. Grote ovaal medaille met oogje

Voorzijde: Moeder van Goede Raad (= Maria met Kindje Jezus)

Keerzijde: * / O MARIA / MOEDER / VAN GOEDEN RAAD / WIJ NEMEN / ONZE TOEVLUCHT / TOT U

Merk op: het woord raad werd met dubbele “a” geschreven en niet met “ae”.

Vorm: ovaal met oogje

Metaal: wit metaal

Afmetingen: breedte 25 mm, totale hoogte 35 mm, zonder oogje 30 mm

Afkomstig uit de verzameling van E.P. Louis GOEGBUER OSA, Gent.

b. Moeder van Goede Raad afgebeeld met augustijnse heiligen

Aan de keerzijde zien we de afbeelding van een typisch augustijnse heilige zoals Augustinus (354-430), Rita van Cascia (1367-1447), of Nicolaas van Tolentijn (1245-1305). Normaal kunnen ook de moeder van kerkleeraar Augustinus, de heilige Monica en de heilige bisschop Thomas van Villanova er op voorkomen. We hebben enkel Augustinus (1 maal), de H. Rita (7 maal) en de H. Nicolaas van Tolentijn (2 maal) aangetroffen.

Met de Heilige Augustinus

2. Grote ronde medaille van GORI en JOHNSON

Voorzijde: afbeelding van de gekroonde Moeder van Goede Raad, rondom: FILI · ACQVIESCE CONSILIIS · EIVS (LEO XIII)²⁵, Latijn²⁶; onderaan in de afsnede: LUIGICORI INC.

Keerzijde: afbeelding van de H. Augustinus, als bisschop, gezeten aan zijn schrijftafel met engelen; bovenaan: S^T · AUGUSTINUS

Vorm: rond, zonder oogje (legpenning)

Metaal: verguld metaal, Italië

Afmeting: 44 mm diameter

Verzameling Klooster Thomas van Villanova, Heverlee (Leuven)

²⁵ Luc VAN EECKHOUDT, *De Heilige Augustinus (354-430), kerkvader, monnik en bisschop op penningen en medailles in de 20ste eeuw*, in: *Jaarboek EGMP*, 2006.

²⁶ Vele medailles hebben een Latijns opschrift voor universeel gebruik. Hier bij ons in Vlaanderen kennen we ook veel Franse medailles. Frankrijk is steeds een belangrijke leverancier geweest, zie Jos PHILIPPEN, o.c., p. 222: zo leverde bijvoorbeeld ROBINEAU te Parijs (1866-1876) 5.000.000 medailles van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand.

3. Ronde medaille, broche (borstspeld)

Voorzijde: afbeelding van de gekroonde Moeder van Goede Raad, rondom: N. D. DU BON CONSEIL PRIEZ POUR NOUS !

Keerzijde: een hechting (speld)

Vorm: rond, zonder oogje

Metaal: wit metaal

Afmeting: 32 mm

Met Onze-Lieve-Vrouw van de Riem van Troost

4. Ovalen medaille met twee augustijnse madonna's

Voorzijde: de afbeelding van de gekroonde madonna is in een vierkant weergegeven, waarrond de tekst: N.D. DU BON / CONSEIL / PRIEZ P. N !

Keerzijde: de afbeelding van Maria van de Riem van Troost met tekst: MARIA / TROST

Vorm: ovaal met oogje

Metaal: aluminium

Afmetingen: breedte 20 mm, totale hoogte 28 mm, zonder oogje 23 mm

Met de Heilige Nicolaas van Tolentijn (2 x)²⁷

5. Ronde medaille met Nicolaas van Tolentijn

Voorzijde: afbeelding van gekroonde Moeder van Goede Raad, omgeven door een accoladen bord met in de afsnee: MATER BONI / CONSILII ORA / PRO NOBIS

Keerzijde: Nicolaas van Tolentijn omgeven door engelen met rondom: * SANCTE NICOLAE, ORA PRO NOBIS ! * *

Vorm: rond met oogje

Metaal: aluminium

Afmetingen: diameter 21 mm, met oogje 26 mm

6. Kleine gekartelde medaille met Nicolaas van Tolentijn

Voorzijde: in het midden kleine afbeelding van gekroonde Moeder van Goede Raad

Keerzijde: in ronde medaillon de afbeelding van Nicolaas van Tolentijn in borstbeeld met rondom de tekst: S. NICOLA DA TOLENTINO

Vorm: gekartelde bord, rond met oogje

Metaal: verguld metaal

Afmetingen: diameter 14 mm, met oogje 17 mm

Deze medaille is heden nog te koop in de augustijnse devotionaliawinkels, zoals in het Ritacentrum te Gent.

²⁷ Luc VAN EECKHOUDT, *De Vlaamse Medailles van Nikolaas van Tolentijn*, in: *Ons Heem*, 2005.

Met de H. Rita van Cascia (7 x)

7. Ronde medaille met de Heilige Rita

Voorzijde: gekroonde Moeder van Goede Raad met tekst rondom: MUTTER GOTTES VON GUTEN RAT, BITTE FÜR UNS ! *

Keerzijde: De H. Rita zit geknield voor een tafel met daarop het kruis, rondom de volgende tekst: * * * HEILIGE RITA, BITTE FÜR UNS !

Vorm: rond met oogje

Metaal: aluminium

Afmetingen: diameter 19 mm, met oogje 23 mm

Deze medaille hangt aan een klein kransje van Moeder van Goede Raad (drie maal zeven weesgegroeten en drie onzevaders). Het is heden nog te bekomen in de devotionaliawinkel van de augustijnen te Würzburg.

8. Kleine achthoekige medaille met de H. Rita

Voorzijde: Moeder van Goede Raad, zonder kronen

Keerzijde: de heilige Rita die het kruis omhelst en gekroond wordt door een engel in een ronde medaillon; rondom de tekst: S^{TA} RITA ORA PRO NOBIS

Vorm: achthoekig met oogje

Metaal: wit metaal

Afmetingen: breedte 15 mm, hoogte met oogje 17 mm

9. Ronde medaille met de H. Rita

Voorzijde: gekroonde Moeder van Goede Raad in een vierkant;
rondom de volgende tekst: NOTRE DAME / DU BON / CONSEIL / P.P.N.

Keerzijde: H. Rita in extase voor het kruis;
rondom volgende tekst: S^{TE} RITA PRIEZ POUR NOUS

Vorm: rond met oogje

Metaal: wit metaal

Afmetingen: diameter 17 mm, met oogje 21,5 mm

10. Ronde medaille met de H. Rita

Voorzijde: in een vierkant de afbeelding van de gekroonde Moeder van Goede Raad;
rondom de tekst: NOTRE DAME / DU BON / CONSEIL / P.P.N

Keerzijde: de H. Rita, gekniel afgebeeld, biddend voor het Kruis;
rondom de tekst: S^{TE} RITA PRIEZ POUR NOUS

Vorm: rond met oogje

Metaal: aluminium

Afmetingen: diameter 16 mm, met oogje 20 mm

11. Ronde medaille met de H. Rita

Voorzijde: gekroonde Onze-Lieve-Vrouw met Kindje in accoladenvlak; op de schuine boord van deze accoladen: MATER BONI / CONSILII, ORA / PRO NOBIS
Keerzijde: geknieelde Rita voor een altaar; zij ontvangt de stigma (doorn) in haar voorhoofd; in de ronde boord: SANCTA RITA ORA PRO NOBIS ! * * *

Vorm: rond met oogje

Metaal: aluminium

Afmetingen: diameter 21 mm, met oogje 25 mm

12. Ronde medaille met de H. Rita

Voorzijde: idem als 11

Keerzijde: idem als 11

Vorm: rond met oogje

Metaal: aluminium

Afmetingen: diameter 16 mm, met oogje 19,5 mm

13. Kleine achthoekige medaille met de H. Rita

Voorzijde: in een cirkel de afbeelding van Moeder van Goede Raad, ongekroond

Keerzijde: geknielde Rita voor het kruis en een engeltje brengt haar een kroon; rondom de tekst: S^{TA} RITA ORA PRO NOBIS

Vorm: achthoekig met oogje

Metaal: wit metaal

Afmetingen: breedte 10 mm, hoogte met oogje 12 mm

Herinneringen aan het bedevaartsoord GENAZZANO (Italië)

In het genadeoord van Genazzano vind je heden nog meerdere devotionalia zoals beeldjes, foto's, prentjes, ook enkele medailles. Thans zijn er nog drie verschillende te bekomen: twee grotere en een kleintje. Aan de keerzijde is geen afbeelding meer aangebracht, typisch voor deze tijd. Zo diende men maar een matrijs te laten maken (enkel voorzijde) en een eenvoudige met de tekst voor de keerzijde (die voor alle medailles van een bedevaartsoord kan gebruikt worden). Vanuit Genazzano werden deze medailles dan wereldwijd verspreid.

14a. Ronde vergulde medaille Genazzano

Voorzijde: ongekroonde madonna, rondom de tekst: MATER BONI / CONSILII GENAZZANO

Keerzijde: de volgende tekst in drie regels: RICORDO / DEL / SANTUARIO

Vorm: rond met oogje

Metaal: verguld metaal

Afmetingen: diameter 25,5 mm, met oogje 30 mm

14b. Zelfde medaille in verzilverde kleur met een tekst quasi identiek.

15. Kleine medaille Genazzano

Voorzijde: ongekroonde madonna, rondom de tekst: MATER BONI / CONSILII GENAZZANO

Keerzijde: RICORDO DEL SANTUARIO

Vorm: rond met oogje

Metaal: verzilverd metaal (wit metaal)

Afmetingen: diameter 15,5 mm, met oogje 20 mm

Pausmedailles met aan de voorzijde onze Moeder van Goede Raad.

We hebben alhier ook drie pausmedailles teruggevonden van Pius XI met aan de voorzijde de afbeelding van Moeder van Goede Raad. Dit zijn bedevaartmedailles die zowel voor Rome als Genazzano gelden. Wij bekijken ze vanuit het standpunt van Genazzano.

16. Pius XI met Moeder van Goede Raad

Voorzijde: afbeelding van ongekroonde Moeder van Goede Raad met in de boord rondom de volgende tekst: + MATER BONI CONSILII + ORA PRO NOBIS

Keerzijde: afbeelding van de paus in borstbeeld, kijkend naar rechts, zonder mijter of tiara; in de tekstband rondom de volgende tekst: * PIVS · XI · PONT · MAX · *

Vorm: rond met oogje

Metaal: aluminium

Afmetingen: diameter 21 mm, met oogje 24 mm

17. Pius XI met Moeder van Goede Raad

Voorzijde: idem als 11

Keerzijde: idem als 16

Vorm: rond met oogje

Metaal: aluminium

Afmetingen: diameter 19 mm, met oogje 22,5 mm

18. Pius XI met Moeder van Goede Raad

Voorzijde: afbeelding van Moeder van Goede Raad met rondom de volgende tekst: MATER / BONI (?) CONSIPIO

Keerzijde: afbeelding van Pius XI in borstbeeld, kijkend naar rechts met links langs de boord volgende tekst: PIVS · XI en rechts: PONT · MAX ·

Vorm: rond met oogje

Metaal: wit metaal

Afmetingen: diameter 20 mm, met oogje 24 mm

II. DE SCAPULIERMEDAILLES

Een andere reeks medailles zijn de scapuliermedailles die het stoffen scapulier vervangen en sinds 1910 dezelfde waarde kregen. Zij werden uiteindelijk bijna volledig vervangen door de miraculeuze medaille. Aan de voorzijde werd het Heilig Hart afgebeeld, aan de keerzijde een Lievevrouw. Voor de augustijnse middens was dit Moeder van Goede Raad. De scapuliermedaille met de afbeelding van het visioen van Onze-Lieve-Vrouw aan Simon Stock (een Engelse kluizenaar) die de karmelietenorde deed heropbloeien is de meest verspreide.

Wij bekijken deze medailles vanuit de zijde van Moeder van Goede Raad.

19. Medaille met Heilig Hart

Voorzijde: afbeelding van Moeder van Goede Raad met tekst in de rand: MATER / BONI CONSILII; onderaan de initialen van de maker OBC

Keerzijde: afbeelding van het Heilig Hart (Christus die zijn stralend hart toont); geen tekst.

Vorm: rond met oogje

Metaal: wit metaal

Afmetingen: diameter 26 mm, met oogje 30 mm

20. Kleine scapuliermedaille

Voorzijde: afbeelding van gekroonde Moeder van Goede Raad, rondom de tekst: MATER / BONI CONSILII en onderaan rechts de initialen OBC (maker)

Keerzijde: afbeelding van het Heilig Hart, zonder tekst

Vorm: rond met oogje

Metaal: aluminium

Afmetingen: diameter 16 mm, met oogje 19 mm

Jos Philippen²⁸ geeft in zijn bijdrage ook nog de afbeelding van een andere scapuliermedaille nl. met een Moeder van Goede Raad waarrond de tekst: (links) MATER BONI / (rechts) CONSILII ORA / (onderaan) P. NOBIS. Hij geeft er een vergrote afbeelding van zonder beschrijf noch maten.

21. Kleine medaille met Heilig Hart

Voorzijde: afbeelding van Moeder van Goede Raad met tekst: MATER / BONI CONSILIO (sterk afgesleten en quasi onleesbaar)

Keerzijde: afbeelding van het Heilig Hart in borstbeeld met tekst: CORDI JESU / MISERICORDIA ! (afgesleten)

Vorm: rond met oogje

Metaal: wit metaal

Afmetingen: diameter 21,5 mm, met oogje 26 mm

In het stadsmuseum van Folklore te Brugge, nabij de Jerusalemkerk, vinden we in de zaal van de devotionalia (zaal 6) een reeks medailles waaronder deze scapuliermedaille.

²⁸ Jos PHILIPPEN, *De scapuliermedaille...o.c.*, p. 214: afbeelding.

III. HEILIGENMEDAILLES

We hebben ook nog enkele medailles teruggevonden met aan de keerzijde de afbeelding van een heilige, zoals Sint-Jozef, Sint-Ignatius van Loyola of een andere Maria zoals Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes. Laatstgenoemde is een echte Maria-medaille met de afbeelding van twee Lievevrouwen die evengoed een aparte categorie zouden kunnen vormen.

22. Grote medaille met Sint-Jozef

Voorzijde: afbeelding van de gekroonde Moeder van Goede Raad, zeer fraai in reliëf uitgewerkt; rondom de tekst: N.D. DU BON CONSEIL PRIEZ POUR NOUS !

Keerzijde: afbeelding van Sint-Jozef met Kindje Jezus met rondom de tekst: S^T. JOSEPH / PRIEZ P. N.!

Vorm: rond met oogje

Metaal: aluminium

Afmetingen: diameter 32 mm, met oogje 37 mm

23. Italiaanse medaille met Sint-Jozef (19de eeuw)

Voorzijde: Onze-Lieve-Vrouw met Kindje in een vierkant, erom heen de volgende tekst: MEUM EST / CONSILIUM / PROV. 8.14

Keerzijde: in een ronde: Sint-Jozef met Kindje; daar omheen de volgende tekst:
• S. GIUSEPPE • PREGATE PER NOI

Vorm: rond, oogje haaks op de medaille

Metaal: rood koper

Afmetingen: diameter 25 mm, met oogje 30 mm

24. Medaille met de H. Ignatius van Loyola (ca 1900)

Voorzijde: afbeelding van de gekroonde Moeder van Goede Raad in een uitgespaard gepolijst sterrenveld (17 sterren) met accoladen rand. Daar rond op mat veld de tekst: * N.D. DU BON CONSEIL PRIEZ POUR NOUS !

Keerzijde: afbeelding van de stichter van de Jezuïetenorde, Sint-Ignatius van Loyola (1491-1556)²⁹ afgebeeld in zijn typische soutane met baret. Hij is voorzien van een aureool. Deze zijde is gelijkaardig opgebouwd als de voorzijde. De accolades hebben kleinere punten zodat het gepolijst veld ruimer uitkomt. Daar rond op mat veld de tekst: * S^T. IGNACE DE LOYOLA, PRIEZ POUR NOUS !

Vorm: rond met oogje

Metaal: aluminium

Afmetingen: diameter 25 mm, met oogje 29 mm

Het is wel merkwaardig dat deze augustijnse madonna samen met de stichter van de Jezuïetenorde op één en dezelfde medaille voorkomen. Jezuïeten en augustijnen zijn door de eeuwen heen elkaar gewaagd vooral in het onderwijs (colleges) en de zielenzorg waardoor zij vaak concurrentieel optraden. In elk geval merkwaardig dat beide ordes op één medaille voorkomen.

²⁹ Candido de Dalmases, Magister Ignatius. *Het leven van Ignatius van Loyola, stichter van de Jezuïetenorde*, Lannoo Tielt, 1990.

25. Kleine Maria-medaille met Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes

Voorzijde: Moeder van Goede Raad met tekst rondom: MATER / BONI CONSILII en onderaan OBC

Keerzijde: afbeelding van de grot van Lourdes (Frankrijk) met geknielde Bernadette in de rand links: OBC

Vorm: rond met oogje

Metaal: wit metaal

Afmetingen: diameter 18,5 mm, met oogje 22 mm

Nog een merkwaardigheid

Een vergissing of wisseling van beeld en tekst komt ook in de medailles voor. Zo hadden we het genoegen in een voorname verzameling een medaille te vinden met de afbeelding van Moeder van Goede Raad waarrond de tekst: MARIA TROOST, zijnde Onze-Lieve-Vrouw van de Riem van Troost, de andere augustijnse Maria, voormeld bij de aanvang van deze bijdrage. Dit is een medaille in aluminium, ovaal en licht afgesleten. Het oogje is gebroken.

BESLUIT

Aan de hand van een hele verzameling Maria-medailles, voornamelijk uit de 20ste eeuw, hebben we een overzicht kunnen brengen van de typische augustijnse medailles van Moeder van Goede Raad. We kwamen deze madonna tegen, afgebeeld over heel de oppervlakte van de voorzijde, soms enkel op het middenvlak waarrond een bord, waarin een tekst en we hebben ook enkele voorbeelden gezien van de afbeelding van deze Lievevrouw in een vierkant waarrond de tekst van de ronde medaille. Sommige medailles tonen ons een gekroonde Moeder, andere niet.

De vorm varieert van rond naar ovaal, achthoekig of gekarteld. De metalen waarin deze medailles geslagen zijn aluminium, koper of wit metaal al dan niet verguld of verzilverd.

Uiteindelijk kwamen we deze Italiaanse madonna tegen op medailles in het Nederlands, Frans, Italiaans, Latijn en Duits. We ontmoetten ook een hele reeks andere heiligen en afbeeldingen zoals paus Pius XI, Onze-Lieve-Vrouw van Troost en Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes, de heiligen Rita, Nicolaas van Tolentijn, Jozef, Ignatius en de scapuliermedaille met het Heilig Hart. De meest treffende is wel de ovaal Vlaamse medaille van “Moeder van Goeden Raad” (ca 1800) van het kransje van Moeder van Goede Raad (zoals hierboven beschreven onder nummer 1).

Deze medailles behoorden bij een kransje of werden afzonderlijk los verhandeld en werden aan een paternoster bijgehangen of gewoon op een (onder)hemdje gespeld, zoals het “scapulieren” (medaille) dat voor dertig jaar in onze christelijke gezinnen nog zeer in trek was.

Thans komen meer universele medailles op de markt met Latijns opschrift. De grote mode van medailles is voorbij. Alleen grote bedevaartcentra kunnen nog bijzondere medailles laten slaan. Voor locale tradities en vereringen is de bloei van de medailles voorbij omdat de kostprijs per stuk voor beperkte oplage niet meer in verhouding is tot een aantrekkelijke verkoopprijs.

Evenwel is de “Liefhebbende Moeder des Heren” een niet uitgewist beeld in onze moderne devotionele wereld. Maria, onder welke naam zij ook aanroepen wordt, blijft in onze woonkamer en onze leefwereld zichtbaar aanwezig.

Moge deze bijdrage over religieuze numismatiek een steentje bijdragen tot het herkennen en waarderen van deze bijzondere Lievevrouw: Onze-Lieve-Vrouw van Goede Raad uit Genazzano of de Moeder van Goede Raad.

ten Langveld, 3300 Hakendover – Allerheiligen 2005.